

POSTANOWIENIE

Dnia 19 sierpnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie dotyczącej obwinionego prokuratora Prokuratury Rejonowej w W. – J. M., po rozpoznaniu na posiedzeniu 19 sierpnia 2024 r. w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej, zażalenia obrońcy obwinionego z 12 lutego 2024 r. na postanowienie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego z 29 stycznia 2024 r., sygn. akt [...], w przedmiocie odmowy zawieszenia postępowania,
na podstawie art. 437 § 1 i 2 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze

postanowił:

uchylić zaskarżone postanowienie i sprawę przekazać do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

W dniu 29 stycznia 2024 r., w sprawie o sygn. akt [...], Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego, wydał postanowienie o odmowie zawieszenia postępowania na podstawie art. 153 § 3 ustawy Prawo o prokuraturze w zw. z art. 22 § 1 k.p.k.

W uzasadnieniu wskazał, że w niniejszej sprawie nie doszło jeszcze do skierowania aktu oskarżenia i na obecnym etapie nie można przesądzić, czy śledztwo WSW właśnie tak się skończy. Jednocześnie w toku śledztwa WSW skierowano wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej

prokuratora J. M. Nie sposób zatem przyjąć, że Sąd Najwyższy będzie procedował jeszcze przez co najmniej 6 miesięcy, a tylko w takim przypadku skierowanie wniosku mogłoby być przyczyną zawieszenia postępowania dyscyplinarnego (k. 140-141v).

Powyższe postanowienie zaskarżył w całości pismem z 12 lutego 2024 r., obrońca obwinionego – prokurator P. S. Zaskarżonemu postanowieniu zarzucił oczywistą obrazę przepisu art. 22 § 1 k.p.k. w zw. art. 171 pkt 1 ustawy Prawo o prokuraturze (dalej: u.p.p.), mającą wpływ na jego treść, wskutek błędnego przyjęcia, że w niniejszej sprawie nie wystąpiła długotrwała przeszkoda procesowa w rozumieniu art. 22 § 1 k.p.k.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do merytorycznego rozpoznania.

Uchwałą z 20 maja 2024 r., wydaną w sprawie o sygn. akt I ZI 92/23, Sąd Najwyższy zezwolił na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej J. M. – prokuratora Prokuratury Rejonowej [...] w W. za to, że w dniu 28 czerwca 2023 roku, przy [...] w W. znajdując się w stanie nietrzeźwości (I badanie Alco-Sensorem - 0,33 mg/l o godz. 7:44, II Badanie urządzeniem Alco-Sensorem – 0,30 mg/l o godz. 8:01, III badanie alkometrem – 0,308 mg/l o godz. 8:41, IV badanie alkometrem – 0,282 mg/l o godz. 8:44 – alkoholu w wydychanym powietrzu) prowadził w ruchu lądowym pojazd mechaniczny marki N. o nr rej. [...], to jest czynu wyczerpującego znamiona występkę z art. 178a § 1 k.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wywiedzione przez obwinionego zażalenie okazało się zasadne.

Punktem odniesienia jest art. 22 § 1 k.p.k. Skarżący ma rację, że występuje długotrwała przeszkoda, bo wynika to z faktu prowadzenia postępowania karnego w sytuacji, kiedy czas wydania rozstrzygnięcia nie jest znany.

Należy mieć na uwadze, że zachodzi tożsamość przedmiotowo-podmiotowa między czynem będący przedmiotem postępowania karnego i dyscyplinarnego.

Na wstępie należy odnotować, że zgodnie z treścią art. 143 § 1 u.p.p., sąd dyscyplinarny wydaje zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej jeżeli przewinienie zarzucane prokuratorowi wyczerpuje znamiona przestępstwa, co nie wstrzymuje biegu postępowania dyscyplinarnego.

Trzeba podkreślić, że wydanie 20 maja 2024 r. przez Sąd Najwyższy prawomocnej uchwały zezwalającej na pociągnięcie prokuratora J.M. do odpowiedzialności, o której mowa w powołanym wyżej przepisie, nie wyklucza zarówno samego wszczęcia, jak i kontynuacji wszczętego już postępowania dyscyplinarnego. Nie oznacza to jednak, że w sytuacji, kiedy czyn stanowi zarówno przewinienie dyscyplinarne jak i przestępstwo, postępowanie karne nie ma wpływu na postępowanie dyscyplinarne.

Sąd Najwyższy w uchwale z 28 września 2006 r., I KZP 8/06, słusznie wskazał, że w wypadku toczącego się postępowania karnego nigdy osoba oskarżona nie może być traktowana przez inne organy władzy publicznej jako osoba, która popełniła przestępstwo. Oznacza to, iż domniemanie niewinności chroni oskarżonego również wobec wszystkich organów władzy publicznej. W konsekwencji, te organy, prowadząc postępowanie niebędące postępowaniem karnym, nie mogą samodzielnie ustalić faktu popełnienia przez obywatela przestępstwa i wyprowadzać z tego negatywnych konsekwencji prawnych. Sąd Najwyższy stwierdził, że tak rozumiany art. 42 ust. 3 Konstytucji RP wyraża zasadę wyłączności określonego rodzaju postępowania co do uchylenia domniemania niewinności. Skutkiem tej konstatacji jest stanowisko, że niedopuszczalne jest samodzielne ustalenie przesłanki popełnienia przestępstwa w innych postępowaniach niż właściwe do tego postępowanie karne. Oznacza to, że w sytuacji, gdy popełnienie przestępstwa stanowi przesłankę pozytywną lub negatywną do wydania przez organ określonego rozstrzygnięcia, to bez prawomocnego wyroku sądu karnego organ ten nie może samodzielnie ustalić tego faktu.

Odpowiednie stosowanie art. 8 § 1 i 2 k.p.k. w postępowaniu dyscyplinarnym prokuratorów, przy uwzględnieniu konstytucyjnej zasady domniemania niewinności oznacza, że sąd dyscyplinarny rozstrzyga samodzielnie zagadnienia faktyczne i prawne zaistniałe w postępowaniu dyscyplinarnym prokuratorów i nie jest związany rozstrzygnięciem innego sądu lub organu, z wyjątkiem rozstrzygnięć kształtujących prawo lub stosunek prawny, a do takich należy wyrok sądu karnego orzekający co do zarzuczonego w akcie oskarżenia przestępstwa. Tylko taki wyrok może bowiem

uchylić obowiązywanie wynikającej z art. 42 ust. 3 Konstytucji RP zasady domniemania niewinności.

Sąd dyscyplinarny rozstrzygający kwestię odpowiedzialności prokuratora za przewinienie dyscyplinarne powinien zatem w swoim orzeczeniu uwzględnić sposób rozstrzygnięcia co do tego czynu jako przestępstwa, a do wydania takiego, jak już wcześniej wskazano umocowany jest sąd karny. Takiej zasadzie nie sprzeciwiają się poszczególne rozwiązania zawarte w ustawie Prawo o prokuraturze.

Należy również zwrócić uwagę, że ukształtowanie terminów przedawnienia dyscyplinarnego wskazuje na brak zagrożeń przedawnieniem deliktów dyscyplinarnych stanowiących jednocześnie przestępstwa. Według art. 141 § 3 u.p.p., jeżeli przewinienie dyscyplinarne wyczerpuje znamiona przestępstwa, przedawnienie karalności dyscyplinarnej nie może nastąpić wcześniej niż przedawnienie przewidziane w odpowiednich przepisach kodeksu karnego.

Związanie sądu dyscyplinarnego wyrokiem sądu karnego w zakresie kwestii odpowiedzialności karnej za przestępstwo, kiedy ten sam czyn może być postrzegany jednocześnie jako przewinienie dyscyplinarne i przestępstwo, ma znaczenie nie tylko z powodów ekonomii procesowej związanej z ilością i sposobem przeprowadzenia dowodów, ale również ze względu na konieczność zapewnienia jednolitości orzeczeń sądu karnego i sądu dyscyplinarnego, a także stabilności orzeczenia tego ostatniego sądu. W sytuacji, kiedy doszłoby do uniewinnienia w postępowaniu karnym obwinionego prokuratora ukaranego wcześniej w postępowaniu dyscyplinarnym, w którym zostałby mu przypisany czyn uznany przez sąd dyscyplinarny za przestępstwo, istniałaby konieczność wznowienia postępowania dyscyplinarnego w trybie art. 165 § 2 u.p.p. Uniewinnienie przez sąd karny mogłoby mieć miejsce z powodu braku dowodów pozwalających na skazanie, istnienia okoliczności wyłączających odpowiedzialność karną, które z kolei mogłyby nie wpływać na warunki odpowiedzialności dyscyplinarnej, ale także prowadzić do wniosku o nieadekwatności orzeczonej w postępowaniu dyscyplinarnym kary. Nie ulega wątpliwości, że ustalenie przez sąd dyscyplinarny, że przewinienie dyscyplinarne stanowiło jednocześnie przestępstwo, mogło wpływać na ukształtowanie rozstrzygnięcia o karze w sposób dla

obwinionego mniej korzystny, niż gdyby takiego ustalenia nie było. Treść wyroku sądu karnego może zatem w istotny sposób wpływać nawet na prawomocne orzeczenie sądu dyscyplinarnego nawet przy uwzględnieniu faktu, że kasacja od orzeczenia wydanego w drugiej instancji w sprawach dyscyplinarnych prokuratorów nie przysługuje (art. 163a § 1 u.p.p.) (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 sierpnia 2023 r., sygn. akt II ZO 10/23).

W konsekwencji powyższego należy uznać, że postępowanie dyscyplinarne prowadzone na podstawie ustawy Prawo o prokuraturze co do przewinienia dyscyplinarnego, który jednocześnie stanowi przestępstwo nie powinno się skończyć wcześniej, aniżeli postępowanie, w którym uprawniony organ, a więc sąd karny, rozstrzygnie kwestię odpowiedzialności karnej.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy postanowił jak na wstępie.

[M. T.]

[ms]